

A-PDF

Watermark

سرشناسه : اسدی، کریم، ۱۳۲۸ -

عنوان و نام پدیدآور : چوخورزمی

مشخصات نشر : مشهد: پیام کلیدر، ۱۳۹۴.

مشخصات ظاهری : ۸۴ص.: مصور(رنگی)؛ ۲۱/۵×۱۴/۵ س.م.

شابک : ۹۷۸-۹۶۴-۹۹۷۵-۶۹-۶ :

وضعیت فهرست نویسی: فیپای مختصر

یادداشت : فهرستنویسی کامل این اثر

در نشانی: <http://opac.nlai.ir> قابل دسترسی است

شماره کتابشناسی ملی : ۳۸۵۰۲۰۱

چوخورزمی

A-PDF

تایپ و صفحه آرایی: محسن امیری

طراح پشت جلد: الهه زرمی، ستوده - علی عفاور

چاپ و صفحه‌بندی: هفت

تعداد صفحات: ۸۴

قطع: رقعی

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

نوبت چاپ: اول- ۱۳۹۴

قیمت: ۹۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۹۹۷۵-۶۹-۶

حق چاپ، برای ناشر محفوظ است.

فهرست مطالب

۵.....	قدمت و تاریخ شهرستان اهر.....
۸.....	معرفی ملائسن (طوطی اهری).....
۱۳.....	شرح زندگی و تمصیلات مؤلف کتاب.....
۱۹.....	معرفی عده‌ای از بزرگان علم و ادب شهرستان اهر.....
۲۳.....	اشعار حماسی و تاریخی و ولائی چومورزمی.....
۶۴.....	گلایه مؤلف از بستگان نزدیک خود.....
۶۷.....	پی‌نوشت‌ها.....
۷۶.....	تصاویری از وضع کنونی روستای فلیقه‌لو.....

مقدمه‌ای است به وضع جغرافی و قدمت شهرستان (اهر) و روستای خلیفه‌لو و شرح حال مؤلف:

۱- اهر برای قوم ماد^۱ دژ بوده و رود ارس مرز دولت ماد بوده است. اهر از شهرهای قدیمی آذربایجان است و قبل از اسلام (اوزانلار) نام داشته و به نام (میمد) مشهور شده بود بعد از ظهور اسلام به نام اهریج یا (اهر) نامیده شد که حاکم نشین قره‌داغ بوده است. به اهر در زبان عربی اهر گفته می‌شود که به معنای زبان گنجشگ یا (وَن)

۱. دولت ماد در سال ۷۰۸ قبل از میلاد تأسیس شد و ۱۵۰ سال دوام داشت که به دولت کوروش کبیر منقرض شده است و پایتخت دولت ماد (همدان) بوده است ولی حدود ۷۰۰ سال قبل از میلاد در (اهر) قلعه ساخته بوده‌اند. (لغت‌نامه دهخدا جلد ۴۳ صفحه ۱۸)

می‌باشد. این درخت در منطقه اهر بسیار فراوان بوده است. در سال ۲۳ هجری در زمان خلیفه دوم قوای اسلام به فرماندهی بکر بن عبدالله به این شهرستان دست یافتند و در زمان خلافت عباسیان از سال ۲۰۰ تا ۲۲۲ هـ.ق بابک خرمدین در آذربایجان برعلیه خلیفه عباسی معتصم ستمگر قیام کرده و به طور شگفت‌انگیزی حدود ۲۰ سال در مقابل سپاهیان غارتگر خلیفه مقاومت کرده و حماسه‌ها آفرید. او بزرگترین سرداران سفاک عرب را همراه با سپاهیان‌ش که بیش از ۲۵۰ هزار نفر بودند، نابود کرد و... بعدها هم اهر در ردیف سرزمین قهرمانان استقلال طلب ایران شمرده شده و گاهی مرکز حکومت اولاد جهان پهلوان بابک آذربایجان بوده و عده‌ای به نام ملوک اهر در ارسباران حکومت کرده‌اند. وقایع قرن هفتم هجری قتل خواجه شمس الدین محمد به فرمان ارغون خان در سال ۶۸۳ هـ.ق در کنار رودخانه اهر رخ داده است و ستارخان سردار ملی در انقلاب

مشروطیت در اصل یک ارسبارانی و به نام ستار قره داغی مشهور بوده است.

شهر تاریخی و قدیمی اهر در منطقه کهن و باستانی ارسباران دارای آثار تاریخی و با ارزش است. عبارتند از: بقعه شیخ شهاب‌الدین محمود اهری (از عرفای مشهور قرن ۷ هجری است) - بازار قدیمی اهر - مسجد شیخ عماد - مسجد روستای خروانق - حمام تاریخی کردشت - قلعه جوشین - برج کبود گنبد - قلعه کیوان - قوبول دره‌سی - بقعه شاه قاسم - قلعه بی‌نام - بقعه شیخ احمد صفوی در صومعه کلبر - قلعه نودوز - قلعه قهقهه در هوراند - قلعه بابک یا قلعه جمهوری کلبریل خدا آفرین - قلعه سلیمان - قلعه آوارسین - تپه استامال قلعه زاخیر - سنگ نوشته اوراتورها در روستای سقندل و رزقان و ... و در زمان حکومت رشید الملک در ارسباران بازار تاریخی اهر تعمیر و مرمت گردید و در سال ۱۳۲۱ هـ ق در

نیمه شعبان افتتاح شد و مرحوم ملاحسن ادیب (طوطی اهری) شعر زیبایی در این بابت سروده است.

ملاحسن طوطی اهری فرزند بابا قصاب اهری در سال ۱۲۸۱ در اهر متولد شده است و از شعرای بزرگ ارسباران است که به سه زبان ترکی و فارسی و عربی شعر می سروده و بدیهه سرا و صریح آلهجه بوده و در گمنامی به سر برده است... . شیخ محمود لازمی برادرزاده او چنین می گوید: در زمان آمدن رضا شاه پهلوی به اهر ملاحسن، شعری را در هجو رضا شاه می سرایید و رضا شاه عصبانی می شود و بر سر او داد می زند (بروبمیر) فردای آنروز ملاحسن را به مشکین شهر تبعید می کنند وی مدتی را در آنجا به طاهر قاضی بشکر شده سپس به ریاست عشایر قره داغ منصوب می شود... عاقبت در روستای (ارجه) مشکین شهر در سال ۱۳۵۱ هـ.ق وفات نموده و در همان جا دفن شده است. دانشمندی بزرگ بوده که روزگار مانندش را ندیده است و کسی به علمش ارج ننهاد و دریای علمش خروشید و

جوشید و عاقبت در دیار غربت در ساحل آرامش آرام گرفت. افسوس

در منطقه ارسباران بوده و کسی قدر او راندانسته است.

مهم‌ترین تألیفات این مرحوم عبارتند از :

۱- سبیکه المعانی للمصادر و المبانی:

این کتاب به سبک (نصاب الصبیان) ابو نصر فراهی سروده شده و به

(نصاب ملاحسن) معروف است. وی در این کتاب ۱۲۷۵ بیت سروده

که ۶۵۰۰ لغت عربی را به ترتیب الفبایی اشعار در آن ابیات جا داده

است. ملّا حسن تمام لغات (ابونصر فراهی) را نیز در این ابیات

گنجانده است و در مورد این کتاب در همان (سبیکه المعانی) گفته

است:

خواهی به جهان، گل سعادت چینی

از فضل و هنر، علم لغت بگزینی

دلخواه خودت بهره و تاریخ و کتاب

ز اشعار (سبیکه المعانی) بینی